

Tradus și revizuit de IER (ier.gov.ro)

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

SECȚIA A PATRA

CAUZA O.C.I. ȘI ALȚII ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

(Cererea nr. 49450/17)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

21 mai 2019

Hotărârea este definitivă, dar poate suferi modificări de formă.

În cauza O.C.I. și alții împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a patra), reunită într-o cameră compusă din:

Paulo Pinto de Albuquerque, *președinte*,

Egidijus Kūris,

Iulia Antoanella Motoc, *judecători*,

și Andrea Tamietti, *grefier adjunct de secție*,

după ce a deliberat în camera de consiliu, la 30 aprilie 2019,

pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 49450/17 îndreptată împotriva României, prin care doamna O.C.I., care acționează totodată în numele copiilor săi, N.A.R. și P.A.R., („reclamanții”), a sesizat Curtea la 23 iunie 2017, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”) . Toți sunt resortisanți români. În plus, copiii au și cetățenie italiană. Președintele secției a decis să încuviințeze păstrarea anonimatului reclamanților, în temeiul art. 47 § 4 din Regulamentul Curții.

2. Reclamanții au fost reprezentați de domnul A. Amuza, avocat în București. Guvernul român („Guvernul”) a fost reprezentat de agentul guvernamental recent numit, domnul V. Mocanu, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. Guvernul italian a fost notificat, în conformitate cu art. 36 § 1 din Convenție și art. 44 § 1 lit. a) din Regulamentul Curții, cu privire la dreptul său de a interveni în procedură, dar nu și-a exprimat intenția în acest sens.

4. La 13 februarie 2018, Guvernul a fost notificat cu privire la cerere.

5. Guvernul a ridicat obiecții cu privire la examinarea cererilor de către un comitet. După ce a examinat obiecția Guvernului, Curtea o respinge.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

A. Contextul cauzei

6. Prima reclamantă, doamna O.C.I., s-a născut în 1978 și locuiește în Tulcea. În 2005, s-a căsătorit cu P.L.R., cetățean italian. Cei doi au locuit împreună în Italia, unde O.C.I. a născut copiii lor: în 2008, pe cel de-al doilea reclamant, P.A.R., și în 2010, pe cel de-al treilea reclamant, N.A.R.

7. La 12 iunie 2015, familia a mers în România în vacanța de vară. Câteva zile mai târziu, P.L.R. s-a întors în Italia, așteptându-se ca, la sfârșitul verii, să meargă înapoi (în România) să îi ia pe reclamanți. La 25 iunie 2015, prima reclamantă l-a informat pe soțul său că ea și copiii nu se vor mai întoarce în Italia, întrucât consideră că nu au niciun viitor acolo. În plus, i-a spus lui P.L.R. că este un tată rău, care și-a supus copiii la rele tratamente.

8. La 14 septembrie 2015, P.L.R. a depus în Italia o plângere penală împotriva primei reclamante, pentru răpirea copiilor într-o țară străină.

B. Procedura de înapoiere a copiilor în Italia

9. La 29 septembrie 2015, P.L.R. a sesizat Tribunalul București cu o cerere de chemare în judecată pentru înapoierea celui de-al doilea și a celui de-al treilea reclamant în Italia, locul unde își au reședința obișnuită. Acesta a invocat dispozițiile Convenției de la Haga asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii („Convenția de la Haga”) și cele ale Regulamentului (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești („Regulamentul Bruxelles IIbis”). P.L.R. a susținut că nu este de acord ca cel de-al doilea și cel de-al treilea reclamant să rămână permanent în România. A argumentat că mama a schimbat reședința copiilor în mod unilateral, fapt care, în opinia lui, constituia o reținere ce are caracter ilicit.

10. Prima reclamantă s-a opus acțiunii. A susținut că P.L.R. era un tată violent, care se înfuria adesea atunci când copiii erau neascultători. Potrivit primei reclamante, P.L.R. îi bătea pe copii, făcându-le vânătăi și cauzându-le sângerări nazale. Îi trăgea de urechi, îi lovea cu palma peste față și la fund. Uneori, îi dezbrăca și îi lovea cu obiecte dure la nivelul corpului. De asemenea, le adresa vorbe injurioase și îi umilea. Actele de violență se înrăutățiseră în ultimii ani, prima reclamantă devenind, de asemenea, ținta acestora. Aceasta a încercat să intervină, însă fără succes. Și-a încurajat soțul să solicite ajutor medical pentru comportamentul său, dar acesta a refuzat. În cele din urmă, prima reclamantă a decis să se refugieze cu copiii în România.

Ea a prezentat ca probe mai multe înregistrări video ale unor discuții care au avut loc între reclamant și P.L.R. în perioada în care au locuit împreună în Italia, care cuprind episoade similare celor descrise mai sus.

11. Prima reclamantă a explicat, în continuare, că copiii se integraseră în noul mediu. Aceștia mergeau la școală în România și își făcuseră prieteni. Participau la activități extrașcolare pe care și-au dorit întotdeauna să le încerce, dar care le-au fost interzise în trecut de tatăl lor. Ea a explicat, de asemenea, că copiii refuzau să vorbească cu tatăl lor. Le era teamă să se întoarcă în Italia și să fie din nou supuși abuzurilor.

12. Tribunalul a ascultat declarațiile părinților (audierea din 27 septembrie 2015) și a adresat copiilor întrebări în prezența unui psiholog (la 16 noiembrie 2015).

13. Prin hotărârea din 18 ianuarie 2016, Tribunalul București a admis cererea privind înapoierea copiilor la reședința lor obișnuită din Italia. Instanța a constatat că nu exista niciun impediment în calea întoarcerii copiilor în Italia. A concluzionat că mama și-a influențat copiii împotriva tatălui lor. A considerat, de asemenea, că aceasta a decis să părăsească Italia din cauza problemelor din căsnicia sa și a propriilor nemulțumiri. În ceea ce privește acuzațiile conform cărora copiii erau expuși unui risc grav de a suferi vătămări fizice sau psihice din partea tatălui lor, s-au reținut următoarele:

„Materialul probator administrat, în cauză, relevă incontestabil că tatăl reclamant aplica copiilor corecții fizice și se manifesta deseori prin ridicarea tonului pentru a disciplina copiii, reclamantul confirmând el însuși această împrejurare, cu ocazia ascultării sale.

Evident, în condițiile în care copilul are dreptul la respectarea propriei sale demnități, fiind interzisă, sub orice motiv, săvârșirea oricărui act de violență fizică ori psihică împotriva copilului, nici un motiv nu justifică abaterile de la această normă.”

14. Prima reclamantă a declarat recurs și, prin decizia definitivă din 30 martie 2017, Curtea de Apel București a confirmat hotărârea de înapoiere a copiilor. Curtea de apel a considerat că existența unui proces penal împotriva primei reclamante în Italia nu constituia un motiv de respingere a cererii de înapoiere. În fapt, potrivit motivării instanței, în conformitate cu procedura de executare a mandatului european de arestare, o condamnare penală ar avea același efect, indiferent dacă prima reclamantă locuia în România sau în Italia.

Curtea de Apel a reexaminat acuzațiile privind existența unui risc grav pentru copii în Italia și a reținut următoarele:

„[...] nu se poate trage concluzia că ar exista un potențial real ca actele de agresiune sporadică, de natura celor relevate de înregistrările aflate la dosarul cauzei, să se repete cu suficientă frecvență astfel încât ele să se încadreze în noțiunea de risc grav [...] în sensul art. 13 alin. 1 lit. b din Convenția de la Haga [...]

[...] este rezonabil să se presupună că autoritățile italiene ar fi dat asigurările necesare că vor lua măsurile corespunzătoare impuse de [Regulamentul Bruxelles IIbis], astfel încât finalitatea urmărită de Convenția de la Haga din 1980, și anume respectarea

dreptului copilului de a nu fi deplasat sau reținut în numele unor drepturi mai mult sau mai puțin discutabile asupra persoanei sale, să fie atinsă, după cum este rezonabil să se presupună că și în ipoteza în care subsecvent executării hotărârii pronunțate în cauză minor ii ar fi expuși vreunui risc, ar proceda într-o asemenea manieră, dacă riscul ar fi învederat și probat ulterior, în fața acestora.”

C. Executarea hotărârii de înapoiere

15. La 11 iulie 2017, P.L.R. a început procedura de executare a hotărârii prin intermediul serviciilor unui executor judecătoresc din România.

16. La 28 septembrie 2017, executorul judecătoresc, P.L.R. și un psiholog din cadrul Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului („DGASPC”) au vorbit cu copiii, cu permisiunea mamei. S-a constatat că aceștia refuzau să se întoarcă în Italia cu tatăl lor. În consecință, DGASPC București a solicitat pronunțarea unei hotărâri judecătorești prin care să se dispună urmarea de către copii a unui program de consiliere psihologică de trei luni. La 7 decembrie 2017, Judecătoria Tulcea a aprobat cererea. Procedura de executare a fost suspendată în perioada respectivă.

17. Potrivit raportului întocmit la 29 mai 2018 privind rezultatele consilierii, copiii refuzau să intre în contact cu tatăl lor, în ciuda eforturilor primei reclamante de a încuraja relația acestora. S-a recomandat o terapie pentru copii.

18. La 29 martie 2018, P.L.R. a solicitat executarea în România a unei hotărâri judecătorești pronunțate de Tribunalul Parma, prin care i-a fost atribuită exercitarea exclusivă a autorității părintești. La 10 iulie 2018, prima reclamantă a introdus o contestație la executarea hotărârii în cauză. La 13 iulie 2018, instanța a suspendat procedura de executare, la cererea primei reclamante, pe motiv că fusese deja stabilit refuzul copiilor de a se întoarce în Italia cu tatăl lor.

19. Din observațiile părților reiese că, cel puțin la 26 septembrie 2018 (data celor mai recente informații relevante), reclamantii încă locuiau în România.

II. DREPTUL INTERN ȘI INTERNAȚIONAL RELEVANT

20. Dispozițiile relevante ale dreptului intern privind punerea în aplicare a Convenției de la Haga sunt prezentate în hotărârea în cauză *Ferrari împotriva României* (nr. 1714/10, pct. 25-28, 28 aprilie 2015).

21. Dreptul intern relevant privind interzicerea pedepselor corporale și obligațiile direcțiilor generale de asistență socială și protecția copilului în materie sunt descrise în hotărârea în cauză *D.M.D. împotriva României* (nr. 23022/13, pct. 21-22, 3 octombrie 2017). În aceeași hotărâre sunt rezumate, de asemenea, standardele internaționale relevante în ceea ce privește abuzurile în familie împotriva copiilor (*ibidem*, pct. 25-35).

22. Dispozițiile relevante ale instrumentelor internaționale aplicabile în speță sunt prezentate în hotărârea în cauză *X împotriva Letoniei* [(MC) nr.

27853/09, pct. 34-42, CEDO 2013], în special: articolele relevante din Convenția de la Haga; extrase din Raportul explicativ privind Convenția de la Haga, elaborat de Elisa Pérez-Vera, și din Ghidul de bune practici în temeiul Convenției de la Haga; dispozițiile relevante din Convenția Organizației Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului și Comentariul general nr. 7 (2005) privind punerea în aplicare a drepturilor copilului în copilăria timpurie; dispozițiile relevante din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și cele din Regulamentul Bruxelles IIbis.

ÎN DREPT

I. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 3 ȘI ART. 8 DIN CONVENȚIE

23. Reclamanții s-au plâns că le-a fost încălcat dreptul la respectarea vieții de familie, protejat de art. 8 din Convenție, în măsura în care instanțele care au dispus înapoierea celui de-al doilea și celui de-al treilea reclamant în Italia nu au luat în considerare riscul grav ca aceștia să fie supuși unor abuzuri fizice sau psihice de către tatăl lor. Din aceleași motive, reclamanții au considerat că autoritățile și-au încălcat obligațiile pozitive consacrate la art. 3 din Convenție, întrucât nu i-au protejat pe copii împotriva riscului de abuz.

24. Art. 3 din Convenție se citește după cum urmează:

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

25. Art. 8 din Convenție se citește după cum urmează:

„1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondentei sale.

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și dacă constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei, ori protejarea drepturilor și libertăților altora.”

A. Cu privire la admisibilitate

26. Curtea constată că cererea nu este în mod vădit nefondată în sensul art. 35 § 3 lit. a) din Convenție. Constată, de asemenea, că nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, este necesar să fie declarată admisibilă.

B. Cu privire la fond

1. Observațiile părților

a) Reclamanții

27. Reclamanții au argumentat că Guvernul avea obligația pozitivă de a le asigura copiilor un mediu sigur, fără violență în familie și pedepse corporale. Aceștia au susținut, de asemenea, că interesul superior al copiilor, de a crește într-un mediu sigur, ar trebui să prevaleze asupra interesului tatălui de a fi lângă copiii săi.

28. Reclamanții au considerat că instanțele naționale nu au examinat în profunzime situația familiei și, prin urmare, nu au interpretat corect interesul superior al copiilor. În special, instanțele interne au manifestat toleranță față de abuzurile de o „intensitate medie” și au transferat autorităților italiene întreaga răspundere pentru bunăstarea copiilor.

29. Reclamanții au argumentat că autoritățile naționale nu au luat în considerare traumele psihologice suplimentare pe care le-ar suferi copiii dacă ar fi înapoiți persoanei care i-a supus la rele tratamente. Aceștia au explicat că, după trei ani petrecuți în România, s-au integrat în noul lor mediu. În plus, prima reclamantă făcea obiectul unei anchete penale în Italia, ceea ce reprezenta un stres suplimentar pentru reclamanți.

b) Guvernul

30. Guvernul a reiterat faptul că procedura de înapoiere a copiilor, obiectul principal al plângerii reclamanților, s-a limitat la verificarea admisibilității cererii, a caracterului ilicit al reținerii și a existenței oricăreia dintre excepțiile prevăzute de Convenția de la Haga. Acestea nu au fost menite să înlocuiască procedura privind atribuirea autorității părintești și încredințarea copiilor.

31. Guvernul a admis că a existat o ingerință în exercitarea de către reclamanți a dreptului la respectarea vieții de familie, dar consideră că această ingerință era prevăzută prin lege, urmarea un scop legitim și era proporțională cu acest scop. A susținut că primei reclamante i s-a oferit ocazia de a participa pe deplin la procedură, care a fost contradictorie. În plus, aceasta a avut posibilitatea atât de a prezenta probe, cât și de a-și exprima poziția cu privire la probele prezentate de cealaltă parte.

32. În continuare, Guvernul a declarat că instanțele interne au examinat acuzațiile privind existența unui „risc grav”, astfel cum este definit în Convenția de la Haga. Instanțele respective nici nu au tolerat și nici nu au acceptat violența în familie și, în plus, au reiterat, în deciziile lor, că abuzul emoțional asupra copiilor este interzis. Decizia prin care au dispus înapoierea copiilor la tatăl lor s-a bazat pe ipoteza potrivit căreia sistemul italian era în egală măsură capabil să protejeze drepturile copiilor.

33. În cele din urmă, Guvernul a evidențiat că executarea hotărârii de înapoiere a fost suspendată de instanțele naționale, pentru a le permite copiilor să efectueze ședințe de consiliere psihologică în România.

2. Motivarea Curții

a) Principii generale

34. Principiile relevante privind ingerința în exercitarea dreptului la respectarea vieții de familie, precum și obligațiile pozitive ce revin statului în temeiul art. 8 din Convenție, în cauzele referitoare la înapoierea unui copil în temeiul Convenției de la Haga, sunt rezumate în hotărârea în cauza *X împotriva Letoniei* [(MC), nr. 27853/09, pct. 92-108, CEDO 2013].

35. În special, Curtea reiterează că înapoierea unui copil nu poate fi dispusă automat sau mecanic atunci când este aplicabilă Convenția de la Haga, așa cum reiese din recunoașterea, în cadrul acestui instrument, a unei serii de excepții de la obligația de înapoiere a copilului (a se vedea *Anghel împotriva Italiei*, nr. 5968/09, pct. 79, 25 iunie 2013). Factorii care pot constitui o excepție de la obligația de înapoiere imediată a copilului, în temeiul articolelor 12, 13 și 20 din Convenția de la Haga, în special atunci când aceasta este ridicată de una din părțile la procedură, trebuie să fie luați în considerare cu adevărat de către instanța sesizată. Instanța respectivă trebuie să ia apoi, în această privință, o decizie suficient de motivată pentru a-i permite Curții să verifice dacă aspectele respective au fost efectiv examinate. Acești factori trebuie să fie apreciați în lumina art. 8 din Convenție (a se vedea *X împotriva Letoniei*, pct. 106). Mai mult, interesul superior al copilului trebuie să fie considerat primordial (*ibidem*, pct. 95-96). În cele din urmă, Curtea reiterează, în această privință, că sunt necesare interpretarea și aplicarea Convenției de la Haga în contextul Regulamentului Bruxelles II bis, atunci când ambele state sunt părți la aceste instrumente (a se vedea, *mutatis mutandis*, *K.J. împotriva Poloniei*, nr. 30813/14, pct. 58, 1 martie 2016).

36. În plus, Curtea reiterează constatarea sa din hotărârea *D.M.D. împotriva României* (nr. 23022/13, pct. 51, 3 octombrie 2017), conform căreia respectarea demnității copilului nu poate fi asigurată dacă instanțele naționale ar accepta orice formă de justificare a actelor de rele tratamente, inclusiv a pedepselor corporale. Curtea a considerat că statele membre ar trebui să depună eforturi pentru a proteja în mod expres și exhaustiv demnitatea copiilor, care, la rândul său, impune în practică un cadru juridic adecvat, care să asigure protejarea copiilor împotriva violenței în familie, inclusiv, printre altele, măsuri rezonabile pentru a preveni relele tratamente de care autoritățile au avut sau ar fi trebuit să aibă cunoștință (*ibidem*).

b) Aplicarea acestor principii în prezenta cauză

37. Curtea constată că Guvernul a recunoscut în mod expres, în observațiile sale, că a existat o ingerință în exercitarea de către reclamanti a

dreptului la respectarea vieții de familie (supra, pct. 31). Curtea observă, de asemenea, că ingerința în cauză era prevăzută de lege, și anume art. 12 din Convenția de la Haga, și urmarea obiectivul legitim de protejare a interesului superior al copilului (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Blaga împotriva României*, nr. 54443/10, pct. 74, 1 iulie 2014).

38. Prin urmare, Curtea trebuie să stabilească dacă ingerința în cauză era „necesară într-o societate democratică” în sensul art. 8 § 2 din Convenție, interpretat în lumina instrumentelor internaționale aplicabile, și dacă, atunci când s-au pus în balanță interesele concurente aflate în joc, autoritățile au acționat rapid și au ținut seama în mod corespunzător de interesul superior al copiilor, în cadrul marjei de apreciere acordate statului în astfel de situații (a se vedea supra, pct. 22, precum și *X împotriva Letoniei*, citată anterior, pct. 54, și *Blaga*, citată anterior, pct. 75).

39. În această privință, Curtea observă că reclamantii s-au plâns de modul în care autoritățile naționale au interpretat noțiunea de „risc grav”, consacrată la art. 13 lit. b) din Convenția de la Haga, ca temei pentru o excepție de la principiul înapoierii copiilor în locul în care se află reședința lor obișnuită.

40. Curtea reiterează faptul că, în contextul unei cereri de înapoiere, care este diferită de acțiunea de încredințare, în primul rând autorităților interne ale statului solicitat, care au, printre altele, avantajul contactului direct cu părțile în cauză, le revine sarcina de a stabili interesul superior al copilului și de a evalua cauza în lumina excepțiilor prevăzute de Convenția de la Haga (a se vedea *Ferrari împotriva României*, nr. 1714/10, pct. 46, 28 aprilie 2015, și *Anghel*, citată anterior, pct. 80). Cu toate acestea, Curtea trebuie să se asigure că procesul decizional care a condus la adoptarea de către instanțele naționale a măsurilor contestate a fost echitabil și a permis celor implicați să își susțină pe deplin cauza și că a fost protejat interesul superior al copilului (pentru detalii, a se vedea *X împotriva Letoniei*, citată anterior, pct. 102, cu trimiterile suplimentare). În circumstanțele prezentei cauzei, acest lucru înseamnă că trebuie să aprecieze dacă acuzațiile referitoare la existența unui „risc grav”, formulate de prima reclamantă în fața instanțelor interne, au fost luate în considerare cu adevărat de către aceste instanțe (*ibidem*, pct. 106, 107 și 115, cu trimiterile suplimentare).

41. În acest context, Curtea subliniază că prima reclamantă și-a întemeiat acuzațiile de violență împotriva copiilor prin depunerea la dosar a înregistrărilor video ale unor episoade anterioare de abuz (supra, pct. 10 *in fine*). Tatăl însuși a recunoscut în instanță că a recurs la forța fizică pentru a-și disciplina copiii (supra, pct. 13). Instanțele naționale au stabilit că tatăl celui de-al doilea și celui de-al treilea reclamant a folosit forța fizică împotriva acestora (supra, pct. 13). Curtea va examina în continuare modul în care instanțele interne au evaluat această informație și modul în care au pus-o în balanță în raport cu interesul superior al copiilor.

42. Deși instanțele interne au condamnat, în termeni generali, abuzurile împotriva copiilor și au reafirmat dreptul acestora la respectarea demnității

lor, acestea au constatat că tratamentele la care au fost supuși cel de-al doilea și cel de-al treilea reclamant de către tatăl lor au constituit doar acte de violență ocazionale și că acestea nu se vor repeta „cu suficientă frecvență astfel încât ele să se încadreze în noțiunea de risc grav” (supra, pct. 13 și 14). Mai mult, curtea de apel pare să fi considerat că dreptul copiilor de a nu fi supuși abuzurilor în familie era „mai mult sau mai puțin discutabil” (supra, pct. 14). Curtea nu înțelege cum se încadrează această afirmație în dispozițiile relevante ale dreptului intern, care interzic în termeni absoluți pedepsele corporale aplicate în familie (a se vedea, *mutatis mutandis*, *D.M.D. împotriva României*, citată anterior, pct. 49). De fapt, astfel de evaluări ale drepturilor copiilor contravin înseși interdicției abuzurilor în familie împotriva copiilor și pun la îndoială procesul decizional.

43. Curtea trebuie să reitereze faptul că interesul superior al copiilor, care include, fără îndoială, respectarea drepturilor și demnității acestora, reprezintă piatra de temelie a protecției acordate copiilor împotriva pedepselor corporale (*ibidem*). Pedepsele corporale împotriva copiilor nu pot fi tolerate, iar statele ar trebui să depună eforturi pentru a o interzice în mod explicit și exhaustiv, atât în drept, cât și în practică (a se vedea *D.M.D. împotriva României*, citată anterior, pct. 50-51). În acest context, riscul săvârșirii unor acte de violență în familie împotriva copiilor nu poate fi considerat un simplu inconvenient legat în mod necesar de experiența înapoierii, ci privește o situație care depășește ceea ce ar putea suporta un copil în mod rezonabil (a se vedea, *mutatis mutandis*, *X împotriva Letoniei*, citată anterior, pct. 116).

44. În plus, în deciziile instanțelor naționale nu există niciun element care să determine Curtea să creadă că acestea au ajuns la concluzia că respectivii copii nu mai erau expuși riscului de a fi disciplinați prin acte de violență de către tatăl lor, în cazul înapoierii lor în Italia, în grija acestuia. În fapt, din raționamentul Curții de Apel București se poate deduce că instanța a admis că, în cazul în care ar reapărea un astfel de risc, autoritățile italiene ar fi în măsură să reacționeze și să protejeze copiii împotriva oricărui abuz care le-ar încălca drepturile, dar numai „dacă riscul ar fi învederat și probat ulterior, în fața acestora” (supra, pct. 14).

45. În această privință, Curtea observă că, în calitate de state membre ale Uniunii Europene, ambele state sunt părți la Regulamentul Bruxelles IIbis, ceea ce înseamnă că acesta este aplicabil în speță (a se vedea *K.J. împotriva Poloniei*, citată anterior, pct. 58). Acest regulament, care are la bază Convenția de la Haga, se întemeiază pe principiul încrederii reciproce între statele membre ale UE (a se vedea *Royer împotriva Ungariei*, nr. 9114/16, pct. 50, 6 martie 2018). Cu toate acestea, în opinia Curții, existența încrederii reciproce între autoritățile responsabile cu protecția copiilor nu înseamnă că statul în care copiii au fost deplasați ilicit este obligat să îi trimită înapoi într-un mediu în care aceștia vor fi expuși unui risc grav de violență în familie, numai pentru că autoritățile din statul în care copilul își avea reședința

obișnuită sunt capabile să se ocupe de cazuri de abuz în familie împotriva copiilor. Nicio dispoziție din Convenția de la Haga sau din Regulamentul Bruxelles Ibis nu îi permite Curții să ajungă la o concluzie diferită.

46. În această privință și având în vedere că înapoierea unui copil nu poate fi dispusă automat sau mecanic atunci când este aplicabilă Convenția de la Haga [a se vedea *Neulinger și Shuruk împotriva Elveției* (MC), nr. 41615/07, pct. 138, CEDO 2010, și *M.K. împotriva Greciei*, nr. 51312/16, pct. 75, 1 februarie 2018], Curtea consideră că instanțele naționale ar fi trebuit să acorde mai multă atenție riscului potențial ca, în cazul înapoierii copiilor în Italia, aceștia să fie supuși la rele tratamente. Instanțele naționale ar fi trebuit să se asigure, cel puțin, că sunt luate măsuri specifice pentru a-i proteja pe copii.

47. În lumina celor de mai sus și fără a aduce atingere principiului subsidiarității, Curtea concluzionează că instanțele naționale nu au examinat acuzațiile privind existența unui „risc grav” într-un mod compatibil cu interesul superior al copilului și în limitele cadrului procedural al Convenției de la Haga.

48. În consecință, a fost încălcat art. 8 din Convenție.

49. Ținând seama de concluzia la care a ajuns la punctul anterior, Curtea consideră că nu se ridică nicio problemă distinctă în temeiul art. 3 din Convenție, întrucât faptele care fac obiectul susținerilor reclamantilor privind existența riscului de a suferi tratamente inumane și degradante au fost examinate deja în temeiul art. 8 [a se vedea, *mutatis mutandis*, *A, B și C împotriva Irlandei* (MC), nr. 25579/05, pct. 274, CEDO 2010].

II. CU PRIVIRE LA APLICAREA ART. 41 DIN CONVENȚIE

50. Art. 41 din Convenție prevede:

„În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocolelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

51. Reclamantii au solicitat următoarele sume cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral:

- 5 000 de euro (EUR) pentru prima reclamantă,
- 10 000 EUR pentru cel de-al doilea reclamant și
- 10 000 EUR pentru cel de-al treilea reclamant.

52. Făcând referire la cauze anterioare privind aspecte similare (a se vedea *Ferrari*, pct. 62, și *Blaga*, pct. 115, hotărâri citate anterior, precum și *Monory împotriva României și Ungariei*, nr. 71099/01, pct. 96, 5 aprilie 2005, *Karrer împotriva României*, nr. 16965/10, pct. 62, 21 februarie 2012, și *Raw și alții*

împotriva Franței, nr. 10131/11, pct. 101, 7 martie 2013), Guvernul a argumentat că sumele solicitate de reclamanți în prezenta cauză sunt excesive. Guvernul consideră că o constatare a încălcării ar constitui o reparație suficientă a pretinsului prejudiciu moral suferit de reclamanți.

53. Curtea apreciază că reclamanții trebuie să fi suferit un prejudiciu moral care nu poate fi compensat prin simpla constatare a unei încălcări. Având în vedere natura încălcării constatate și pronunțându-se în echitate, Curtea acordă reclamanților în solidar suma de 12 500 EUR cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit.

B. Cheltuieli de judecată

54. Prima reclamantă a solicitat, de asemenea, 8 400 EUR pentru cheltuielile de judecată efectuate în fața instanțelor interne și a Curții, reprezentând onorariile avocaților și costurile traducerii și transmiterii documentelor. Aceasta a trimis documente care atestă în special următoarele plăți: 100 de lei românești (RON – aproximativ 20 EUR) pentru onorariul avocatului care i-a reprezentat pe reclamanți în procedura internă, 14 325,40 RON (aproximativ 3 000 EUR) pentru onorariul avocatului care i-a reprezentat în procedura în fața Curții și 2 975 RON (aproximativ 625 EUR), reprezentând cheltuielile pentru traduceri pentru perioada 17 septembrie 2015 – 24 septembrie 2018.

55. Guvernul a contestat relevanța pretinselor cheltuieli de judecată suportate de reclamanți. Acesta a subliniat, de asemenea, că majoritatea cheltuielilor pretinse nu erau justificate de niciun document.

56. Ținând seama de documentele de care dispune și de jurisprudența sa, Curtea consideră că este rezonabil să îi acorde primei reclamante suma de 3 645 EUR pentru toate cheltuielile.

C. Dobânzi moratorii

57. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal, practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererea admisibilă;

2. *Hotărăște* că a fost încălcat art. 8 din Convenție;

3. *Hotărăște* că nu se ridică nicio problemă distinctă în temeiul art. 3 din Convenție;

4. *Hotărăște*

a) că statul pârât trebuie să plătească reclamanților, în termen de 3 luni, următoarele sume, care trebuie convertite în moneda statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data plății:

(i) 12 500 EUR (douăsprezece mii cinci sute euro) reclamanților în solidar, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit, pentru prejudiciul moral;

(ii) 3 645 EUR (trei mii șase sute patruzeci și cinci euro) primei reclamante, plus orice sumă ce poate fi datorată de aceasta cu titlu de impozit, pentru cheltuielile de judecată;

b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, aceste sume trebuie majorate cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;

5. *Respinge* cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limba engleză, apoi comunicată în scris, la 21 mai 2019, în temeiul art. 77 § 2 și § 3 din Regulamentul Curții.

Andrea Tamietti
Grefier adjunct

Paulo Pinto de Albuquerque
Președinte